

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

۴۴. مالیات بر واردات

۱. نگاهی به روند تحقق مالیات بر واردات در قوانین بودجه سال‌های گذشته

منظور از مالیات بر واردات در بودجه‌های سنواتی، کل حقوق ورودی ریالی دریافت شده از کالاهای وارداتی است که معمولاً شامل حقوق ورودی أخذ شده از خودروی سواری، سایر کالاها و حقوق ورودی دستگاه‌های اجرایی و ماشین‌آلات و نظایر آن است. سهم مالیات بر واردات در مالیات‌های غیرمستقیم در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۳، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ به ترتیب ۳۲، ۳۱ و ۳۲ درصد بوده و در لایحه بودجه ۱۳۹۶ نیز ۳۰ درصد تعیین شده که این خود بیانگر نقش مهم مالیات بر واردات در مالیات‌های غیرمستقیم است. عملکرد درآمد مالیات بر واردات در قوانین بودجه سنواتی طی سال‌های متمادی بیانگر این واقعیت است که هرگاه رقم درآمدی مالیات بر واردات واقع‌بینانه و با توجه به شرایط و مقتضیات کشور پیش‌بینی شده است درصد تحقق درآمدها افزایش یافته و هر زمان که رقم فوق بدون در نظر گرفتن شرایط واقعی اقتصاد کشور در نظر گرفته شده است، منجر به عدم تحقق درآمدها طی سال آتی شده است.

به‌عنوان نمونه همانگونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود رشد ۵۱/۷ درصدی رقم مصوب مالیات بر واردات در قانون بودجه سال ۱۳۸۵ یا رشد ۵۲/۶ درصدی آن در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ موجب شد که تنها ۶۹/۲۳ و ۷۶/۳۶ درصد از درآمد پیش‌بینی شده محقق گردد. ازسوی دیگر افزایش ۷/۳۳ درصدی مالیات بر واردات در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ منجر به عملکرد ۱۲۲/۳ درصدی درآمد پیش‌بینی شده گردید.

جدول ۱. روند مقایسه‌ای رقم مصوب و عملکرد مالیات بر واردات طی سال‌های ۱۳۸۴ الی ۱۳۹۴

(میلیارد ریال)

سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال	قانون بودجه سال
۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
مصوب	۳۷,۶۸۰	۵۷,۱۶۹	۵۶,۴۱۵	۵۳,۵۴۳	۶۶,۸۴۳	۱۰۲,۰۰۰	۹۷,۹۳۱	۱۱۳,۳۵۹	۱۰۱,۶۲۴	۱۰۹,۰۷۴
عملکرد	۳۵,۹۵۴	۳۹,۸۰۶	۴۸,۸۱۸	۵۶,۶۸۹/۱	۶۲,۵۵۴/۴	۷۷,۸۸۶/۳	۷۸,۹۳۰	۷۶,۴۰۳	۸۰,۳۹۸	۱۳۳,۴۲۶
نرخ رشد مصوب	--	۵۱/۷۲	-۱/۳۲	-۵/۰۹	۲۴/۸۴	۵۲/۶	-۳/۹۹	۱۵/۷۵	-۱۰/۳۵	۷/۳۳
نرخ رشد عملکرد	--	۱۰/۷۱	۲۲/۶۴	۱۶/۱۲	۱۰/۳۵	۲۴/۵۱	۱/۳۴	-۳/۲۰	۵/۲۳	۶۵/۹۵
نرخ رشد مصوب نسبت به عملکرد سال گذشته	--	۵۹/۰۱	۴۱/۷۲	۹/۶۸	۱۷/۹۱	۶۳/۰۶	۲۵/۷۴	۴۳/۶۲	۳۳/۰۱	۳۵/۶۶
درصد تحقق	۶۹/۶۳	۶۹/۶۳	۸۶/۵۳	۱۰۵/۸۸	۹۳/۵۸	۷۶/۳۶	۸۰/۶۰	۶۷/۴۰	۷۹/۱۱	۱۲۲/۳

مأخذ: محاسبات محقق و گزارش‌های عملکرد مالی دولت طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴، وزارت امور اقتصادی و دارایی.

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۲۲۰

شماره چاپ:

۳۶۳

تاریخ چاپ:

۱۳۹۵/۹/۲۰

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر: مطالعات اقتصادی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۲۰۱۵۲۴۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۵/۹/۲۴

۲. تخمین میزان مالیات بر واردات وصولی در پایان سال ۱۳۹۵

روش (۱) - یکی از روش‌های تخمین و پیش‌بینی مالیات بر واردات در ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵، مقایسه عملکرد ۷ ماهه سال ۱۳۹۴ با ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۴ و تسری روند آن به عملکرد ۷ ماهه ۱۳۹۵ است. در این روش، روند افزایش مالیات وصولی در ماه‌های پایانی سال، ناشی از افزایش تقاضا برای واردات و وصول ضمانتنامه‌های گمرکی در پیش‌بینی انجام شده، مستتر است. به دلایلی از جمله گشایش بیشتر در تحریم‌ها و افزایش قیمت نفت ممکن است که همانند ماه‌های پایانی سال‌های گذشته شاهد افزایش ناگهانی و یکباره در میزان عملکرد درآمد مالیات بر واردات در ماه‌های پایانی سال ۱۳۹۵ باشیم.

جدول ۲. پیش‌بینی عملکرد ۱۲ ماهه ۱۳۹۵ ردیف مالیات بر واردات

براساس روند تحقق درآمدهای سال ۱۳۹۴ و ۷ ماهه سال ۱۳۹۵ (میلیارد ریال)

سال	قانون بودجه سال ۱۳۹۴ (۷ ماهه)	قانون بودجه سال ۱۳۹۴ سال ۱۳۹۴	قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (۷ ماهه)	پیش‌بینی قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (۱۲ ماهه)
مصوب	۸۰,۰۹۲	۱۳۷,۳۰۰	۹۸,۷۵۸	۱۶۹,۲۹۹
عملکرد	۳۸,۳۶۶	۱۱۵,۵۴۲	۴۹,۳۴۸	* ۱۴۸,۶۱۵
نرخ رشد عملکرد	--	--	۲۸/۶۲	* ۲۸/۶۲
درصد تحقق	۴۷/۹۰	۸۴/۱۵	۴۹/۹۷	* ۸۷/۷۸

* ارقام ستاره‌دار پیش‌بینی است.

روش (۲) - یکی دیگر از روش‌های تخمین مالیات بر واردات در ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵، أخذ آمار و اطلاعات مربوط به وصولی‌های نقدی و ضمانتنامه‌ها و ترخیص‌های نسبه توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران است. براساس آمار أخذ شده از گمرک جمهوری اسلامی ایران در ۸ ماهه ابتدای سال ۱۳۹۵، میزان درآمد وصولی نقدی حدود ۶۳,۱۹۹ میلیارد ریال بوده که با احتساب مانده ضمانت‌های ۸ ماهه ابتدای سال ۱۳۹۵ به ارزش ۳۶,۶۰۰ میلیارد دلار و پیش‌بینی وصولی نقدی و ضمانتنامه‌ها معادل ۳۵,۱۴۳ میلیارد ریالی در ۴ ماهه پایانی سال ۱۳۹۵، میزان عملکرد این ردیف در کل سال ۱۳۹۵ حدود ۱۳۴,۹۴۳ میلیارد ریال برآورد می‌شود. از مجموع این رقم با پیش‌بینی عملکرد ردیف‌های جمعی - خرجی (حدود ۱۱,۴۵۰ میلیارد ریال)، کل پیش‌بینی عملکرد مالیات بر واردات در سال ۱۳۹۵ حدود ۱۴۶,۳۹۳ میلیارد ریال برآورد می‌شود.

جدول ۳. پیش‌بینی عملکرد ۱۲ ماهه ۱۳۹۵ ردیف مالیات بر واردات براساس آمار ضمانتنامه‌های گمرک (میلیارد ریال)

عنوان	پیش‌بینی قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (۱۲ ماهه)
عملکرد وصولی نقدی ۸ ماهه ابتدای سال ۱۳۹۵	۶۳,۱۹۹
مانده ضمانتنامه‌ها از ۸ ماهه ابتدای سال ۱۳۹۵	۳۶,۶۰۰
پیش‌بینی وصولی نقدی و ضمانتنامه‌ها در ۴ ماهه آخر سال	* ۳۵,۱۴۳
پیش‌بینی عملکرد ۱۲ ماهه حقوق ورودی خودرو و سایر کالاها	* ۱۳۴,۹۴۳
پیش‌بینی عملکرد ردیف‌های جمعی - خرجی و سایر	* ۱۱,۴۵۰
پیش‌بینی عملکرد مالیات بر واردات ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵	* ۱۴۶,۳۹۳

* ارقام ستاره‌دار پیش‌بینی است.

روش (۳) - با توجه به ضرورت دستیابی به پیش‌بینی واقع‌بینانه از مالیات بر واردات وصولی در سال ۱۳۹۵ با در نظر گرفتن ارقام وصولی و ضمانتنامه‌ها و لحاظ امکان افزایش واردات در ماه‌های پایانی سال، می‌توان از میانگین دو روش فوق به شرح ذیل استفاده نمود.

(میلیارد ریال)

جدول ۴. پیش‌بینی عملکرد ۱۲ ماهه ۱۳۹۵ ردیف مالیات بر واردات

عنوان	پیش‌بینی قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (۱۲ ماهه)
مصوب ۱۲ ماهه ۱۳۹۵ براساس قانون بودجه	۱۶۹,۳۰۰
پیش‌بینی عملکرد ۱۲ ماهه ۱۳۹۵ براساس افزایش واردات در ماه‌های پایانی سال مطابق روند سال گذشته	* ۱۴۸,۶۱۵
پیش‌بینی عملکرد ۱۲ ماهه براساس آمار وصولی‌ها و ضمانتنامه‌های گمرک	* ۱۴۶,۳۹۳
میانگین پیش‌بینی عملکرد ۱۲ ماهه ۱۳۹۵	* ۱۴۷,۵۰۴
درصد تحقق براساس میانگین پیش‌بینی عملکرد ۱۲ ماهه ۱۳۹۵	* ۸۷/۱۲

* ارقام ستاره‌دار پیش‌بینی است.

با توجه به جدول فوق می‌توان پیش‌بینی نمود که در سال ۱۳۹۵ رقمی حدود ۱۴۷,۵۰۴ میلیارد ریال به‌عنوان مالیات بر واردات دریافت شود. بنابراین پیش‌بینی می‌شود بالغ بر ۸۷ درصد رقم مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ محقق شود.

۳. سنجش میزان تحقق مالیات بر واردات مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶

مطابق جدول ۵ می‌توان عنوان کرد که رقم مالیات بر واردات در لایحه بودجه ۱۳۹۶ نسبت به رقم مصوب سال قبل ۴/۳۷ درصد افزایش داشته و نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال قبل نیز با رشد ۱۹/۷۹ درصدی مواجه بوده است.

جدول ۵. مقایسه رقم مالیات بر واردات مندرج در لایحه بودجه ۱۳۹۶ با پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۵ (میلیارد ریال)

سال	قانون بودجه سال ۱۳۹۴	قانون بودجه سال ۱۳۹۵	لایحه بودجه سال ۱۳۹۶
مصوب	۱۳۷,۳۰۰	۱۶۹,۳۰۰	۱۷۶,۷۰۶
عملکرد	۱۱۵,۵۴۲	* ۱۴۷,۵۰۴	--
نرخ رشد مصوب	۲۵/۸۸	۲۳/۳۱	** ۴/۳۷
نرخ رشد عملکرد	-۱۳/۴۰	* ۲۷/۶۶	--
نرخ رشد مصوب نسبت به عملکرد سال گذشته	۲/۹	۴۶/۵۳	* ۱۹/۷۹
درصد تحقق	۸۴/۱۵	* ۸۷/۱۲	--

* ارقام ستاره‌دار پیش‌بینی است.

** این رقم نرخ رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به مصوب قانون بودجه سال ۱۳۹۵ است.

رشد ۱۹/۷۹ درصدی مالیات بر واردات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۵ براساس فروض ذیل استوار است:

(الف) افزایش ارزش واردات،

(ب) افزایش متوسط نرخ تعرفه واقعی،

(ج) افزایش نرخ ارز،

(د) ترکیبی از عوامل فوق،

ه) تغییر روندهای قبلی و تأمین تجهیزات و امکانات دستگاه متولی وصول درآمدهای گمرکی و توسعه به کارگیری سامانه‌های الکترونیکی و پنجره واحد تجارت فرامرزی.

فرض (الف) - افزایش ارزش واردات در سال ۱۳۹۵ و ثبات نرخ متوسط تعرفه واقعی و ثبات نرخ ارز

تحلیل: با توجه به پیش‌بینی میزان مالیات بر واردات در سال ۱۳۹۵ (۱۴۷,۵۰۴ میلیارد ریال) لازم است جهت تحقق ردیف مالیات بر واردات مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ (۱۷۶,۷۰۶ میلیارد ریال) با فرض ثبات نرخ ارز و نرخ تعرفه واقعی، میزان واردات در سال ۱۳۹۶ بالغ بر ۱۹/۷۹ درصد رشد داشته باشد. از مقایسه میزان واردات در ۸ ماهه نخست سال ۱۳۹۴ (۲۷,۱۲۸ میلیون دلار) با میزان واردات در ۸ ماهه نخست سال ۱۳۹۵ (۲۷,۳۸۳ میلیون دلار) و ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۴ (۴۲,۴۱۴ میلیون دلار) به رقم (۴۲,۸۱۳ میلیون دلار) به‌عنوان پیش‌بینی برای ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ می‌رسیم. بنابراین با لحاظ رشد ۱۹/۷۹ درصدی در واردات سال ۱۳۹۵ میزان پیش‌بینی واردات می‌باید از حدود ۴۲,۸۱۳ میلیون دلار در سال ۱۳۹۵ به رقم ۵۳,۳۵۸ میلیون دلار در سال ۱۳۹۶ برسد که با توجه به رشد حدود ۱ درصدی واردات در ۸ ماهه سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل و پیش‌بینی ادامه این روند در ماه‌های پیش‌رو، چندان محتمل به نظر نمی‌رسد. ازسوی دیگر هر عاملی که باعث ثبات یا کاهش در روند واردات با توجه به شرایط فعلی کشور شود، می‌تواند منجر به عدم حصول درآمدهای حقوق ورودی و در نتیجه عدم تحقق درآمدهای پیش‌بینی شده شود. ضمن اینکه افزایش فزآینده واردات، مغایر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولید داخلی نیز محسوب می‌شود.

نتیجه فرض (الف) - فرض رشد ۱۹/۷۹ درصدی واردات در سال آینده با ادامه روند فعلی واردات (رشد ۱ درصدی در سال جاری) محتمل نیست، مگر اینکه قیمت‌های جهانی نفت طی سال جاری و سال آتی افزایش فزآینده یابد. ازاین‌رو در پیش‌بینی رقم مالیات بر واردات در سال آتی باید به این قید نیز توجه نمود.

فرض (ب) - افزایش مالیات بر واردات به‌واسطه افزایش نرخ تعرفه واقعی و ثبات ارزش واردات و ثبات نرخ ارز

تحلیل: با توجه به پیش‌بینی واردات ۱,۳۱۹,۵۸۲ میلیارد ریالی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۵ (حاصل‌ضرب پیش‌بینی ۴۲,۸۱۳ میلیون دلاری با میانگین نرخ ارز^۱ ۳۰,۸۸۲ ریال در ۸ ماهه نخست سال ۱۳۹۵) و پیش‌بینی تحقق حقوق ورودی ۱۴۷,۵۰۴ میلیارد ریالی آخذ شده توسط گمرک در دوره مذکور می‌توان عنوان نمود که متوسط نرخ تعرفه واقعی در ۱۲ ماهه ۱۳۹۵ حدود ۱۱/۱۷ درصد خواهد بود. اگر بخواهیم رقم مندرج در لایحه (۱۷۶,۷۰۶ میلیارد ریال) را با فرض ثبات واردات در سطح سال ۱۳۹۵ (۱,۳۱۹,۵۸۲ میلیارد ریال) به‌دست بیاوریم میزان نرخ تعرفه واقعی باید به ۱۳/۳۹ درصد برسد (افزایش ۲/۲۱ درصدی نرخ تعرفه واقعی نسبت به متوسط نرخ تعرفه واقعی فعلی)، بنابراین لازم است که جهت تحقق رشد ۱۹/۷۹ درصدی مالیات بر واردات پیش‌بینی شده در لایحه ۱۳۹۶ نسبت به عملکرد ۱۳۹۵، میانگین نرخ تعرفه واقعی از ۱۱/۱۷ درصد در سال ۱۳۹۵ به ۱۳/۳۹ درصد در سال ۱۳۹۶ برسد.

نتیجه فرض (ب) - به نظر می‌رسد با توجه به رکود فعلی در حوزه اقتصاد کشور و همچنین بنا به اظهارات مکرر مسئولان حوزه تجارت خارجی کشور مبنی بر کاهش طبقات و نرخ‌های تعرفه طی سال‌های آتی به‌منظور کاهش قاچاق و افزایش رقابت‌پذیری صنایع کشور و با توجه به سهم بیش از ۸۵ درصدی کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای از کل واردات کشور و همچنین افزایش درآمدهای دولت از ناحیه مالیات بر واردات و روند تغییرات این نرخ در سنوات گذشته و ... افزایش حدود ۲/۲۱ درصدی نرخ تعرفه

۱. رقم فوق از تقسیم ارزش ریالی به ارزش دلاری واردات در ۸ ماهه نخست سال ۱۳۹۵ به‌دست آمده است.

واقعی مفروض در لایحه با فرض ثبات حجم واردات و ثبات نرخ ارز، نسبت به نرخ فعلی سال جاری چندان محتمل نیست. هرچند به اعتقاد عده‌ای از کارشناسان این حوزه برای حمایت از تولیدات داخلی باید نرخ تعرفه افزایش یابد، اما در مقابل این دیدگاه بررسی‌ها نشان می‌دهد افزایش تعرفه همواره منجر به افزایش درآمدهای مالیاتی دولت و حمایت از تولید داخل نخواهد شد و چه بسا اگر نرخ تعرفه از حد بهینه تجاوز کند منجر به افزایش قاچاق، کاهش میزان واردات رسمی و در مجموع کاهش درآمدهای دولت و یا شکل گرفتن صنایع انحصاری در کشور خواهد شد.

فرض (ج) - افزایش مالیات بر واردات به واسطه افزایش نرخ ارز و ثبات ارزش واردات و نرخ متوسط تعرفه واقعی

تحلیل: نرخ ارز همواره یکی از مؤلفه‌های مهم در حوزه تجارت خارجی محسوب می‌شود. اگرچه ممکن است افزایش نرخ ارز موجب افزایش درآمدهای دولت از ناحیه مالیات بر واردات شود، ولی با توجه به رابطه معکوس نرخ ارز با واردات، افزایش نرخ ارز ممکن است به کاهش حجم واردات و در نتیجه کاهش حقوق ورودی دریافتی بیانجامد. به عبارت دیگر کاهش واردات نسبت به نرخ ارز بسیار بالا می‌باشد و با کوچکترین تغییری در نرخ ارز، واردات عکس‌العمل نشان خواهد داد. شایان ذکر است اگر رقم ۱۷۶,۷۰۶ میلیارد ریالی مندرج در لایحه در خصوص مالیات بر واردات صرفاً از طریق نرخ ارز بخواهد پوشش داده شود و نرخ تعرفه واقعی در سطح ۱۱/۱۷ درصد و میزان واردات در سطح ۴۲,۸۱۳ میلیون دلار ثابت بماند، باید نرخ ارز حدود (۳۶,۹۲۴ ریال) در نظر گرفته شود. (براساس آمار واصله از گمرک جمهوری اسلامی ایران، میانگین نرخ ارز در مقطع ۸ ماهه ۱۳۹۵ حدود ۳۰,۸۲۲ ریال بوده است).

نتیجه فرض (ج) - افزایش نرخ ارز از طرفی ارزش دلاری واردات را کاهش و از طرف دیگر می‌تواند درآمدهای مالیاتی حاصله از واردات را افزایش دهد و مشخص نیست که برآیند آن افزایش یا کاهش مالیات بر واردات باشد. با این حال به نظر می‌رسد با توجه به شرایط اقتصادی کشور و کاهش درآمدهای حاصل از صادرات نفت، افزایش نرخ ارز بیش از رقم مندرج در لایحه توسط دولت برای تأمین بودجه‌های عمرانی و پوشش درصدی از کسر بودجه و اجرای سیاست تک‌نرخ شدن ارز چندان دور از ذهن نباشد ولی اینکه نرخ ارز تا چه رقمی افزایش خواهد داشت، بستگی به شرایط کشور در ماه‌های آتی دارد.

فرض (د) - افزایش همزمان و ترکیبی ارزش واردات، نرخ تعرفه واقعی و نرخ ارز

مطابق فروض قبلی، تحقق درآمد پیش‌بینی شده به‌عنوان مالیات بر واردات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ (۱۷۶,۷۰۶ میلیارد ریال) از طریق افزایش تنها یکی از مؤلفه‌های ارزش واردات، نرخ تعرفه واقعی و نرخ ارز با فرض ثبات عوامل دیگر با ابهاماتی همراه است. با این حال افزایش همزمان و ترکیبی سه عامل فوق می‌تواند زمینه تحقق رقم مالیات بر واردات مندرج در لایحه را فراهم نماید. برای مثال پیش‌بینی واردات ۴۴ میلیارد دلاری و نرخ تعرفه ۱۱/۱۷ درصدی و ارزش دلار ۳۳,۰۰۰ ریال برای سال ۱۳۹۶ می‌تواند درآمدی حدود ۱۶۲,۱۸۸ میلیارد ریال را محقق سازد. بنابراین تحقق نسبی رقم مندرج در لایحه از مسیر افزایش ترکیبی و همزمان سه عامل ارزش واردات، نرخ تعرفه و نرخ ارز دور از ذهن نمی‌باشد.

فرض (ه) - بررسی تمام فروض فوق با فرض ثبات سایر شرایط و استمرار روندهای معمول گذشته بوده و بدیهی است که هرگونه گشایش اقتصادی فوق‌العاده از جمله بهبود مناسبات بین‌المللی یا اتخاذ سیاست‌های جدید در قالب فاینانس‌های عمده و ورود ارز و کالا به کشور از طریق واردات می‌تواند منجر به افزایش رقم مالیات بر واردات شده و در مقابل طولانی شدن بهبود مناسبات بعد از برجام، عدم تسهیل در مبادلات ارزی و کاهش فزاینده قیمت نفت می‌تواند به تغییر ارزش واردات و عدم تحقق فروض فوق منجر شود.

همچنین شایان توجه است که یکی از شروط تحقق درآمد مالیات بر واردات رفع مشکلات سازمانی و بودجه‌ای دستگاه

وصول‌کننده این درآمدها است. در شرایط حاضر، گمرک ایران به استناد گزارش‌های اعلامی، در پرداخت حقوق و دستمزد کارکنان متخصص در نقاط مرزی و محروم کشور و واحدهای ستادی خود و نیز پرداخت هزینه‌های جاری اماکن گمرکی و تأمین تجهیزات مورد نیاز از جمله دستگاه‌های (X-RAY) با مشکلات و تنگناهایی مواجه است که رفع این مشکلات و تخصیص بودجه جاری متناسب با وظایف محوله به‌عنوان یکی از شروط اصلی تحقق درآمد مالیات بر واردات محسوب می‌شود. در این راستا اعمال برخی مشوق‌ها از جمله پرداخت وجوه مربوط به خدمات فوق‌العاده (دیماند) در چارچوب قوانین جاری می‌تواند موجب تقویت ارائه خدمات به بازرگانان و رفع برخی از مشکلات بودجه‌ای گمرک شود. از سوی دیگر با توجه به توسعه سامانه‌های الکترونیک و پنجره واحد تجارت فرامرزی به نظر می‌رسد درآمدهای دولت در حوزه مالیات بر واردات به واسطه کاهش امکان کم‌اظهاری و تعیین دقیق‌تر ارزش کالاهای وارداتی افزایش یابد. همچنین میزان موفقیت دولت در راستای مبارزه با قاچاق کالا و ارز که حجم قابل توجهی در مقایسه با واردات رسمی کشور را به خود اختصاص داده، می‌تواند با انتقال واردات به مجاری رسمی به افزایش درآمد از محل واردات منجر شود.

پیشنهاد

درخصوص ردیف درآمدی مالیات بر واردات می‌توان گفت به‌دلیل پیش‌بینی عدم تحقق کامل این ردیف در سال ۱۳۹۵ (تحقق حدود ۸۷ درصدی) و با توجه به تداوم رکود حاکم بر بخشی از اقتصاد کشور، رشد ۱۹/۷۹ درصدی رقم مندرج در لایحه بودجه ۱۳۹۶ نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال جاری اندکی جای تأمل دارد. لذا پیشنهاد می‌شود در فرآیند بررسی لایحه بودجه این رقم را با دقت بیشتری مورد بررسی قرار داده و دلایل پیش‌بینی این رقم و سیاست‌های پیشنهادی دولت برای تحقق آن را بررسی نمایند. با در نظر گرفتن فروزی از جمله واردات ۴۴ میلیارد دلاری (رشد ۲/۷۷ درصدی نسبت به پیش‌بینی واردات در سال ۱۳۹۵ با رقم ۴۲,۸۱۳ میلیون دلار)، ثبات نرخ تعرفه واقعی پیش‌بینی شده سال جاری ۱۱/۱۷ درصدی و ارزش دلار ۳۳,۰۰۰ ریالی مندرج در بودجه، پیش‌بینی می‌شود که حدود ۱۶۲,۱۸۸ میلیارد ریال، به‌عنوان مالیات بر واردات در سال ۱۳۹۶ قابل تحقق باشد که با رقم ۱۷۶,۷۰۶ میلیارد ریال مندرج در لایحه تفاوت اندکی دارد. شایان توجه است که هرگونه افزایش رقم مالیات بر واردات در فرآیند بررسی لایحه بودجه در مجلس می‌تواند به عدم تحقق این ردیف بودجه‌ای در سال آتی بیانجامد.

